

BLAD GROEN

CONTACTBLAD VAN IVN BERNHEZE

Planten met een verhaal
Wateroverlast Watergat
Het Bewaarde Land
Water Natuurlijk

BELEEF DE NATUUR!

IVN

Het IVN is een vereniging die bijdraagt aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu, landschap en leefomgeving.

Verspreid over Nederland heeft het IVN 174 plaatselijke afdelingen. Meer dan 20.000 leden zetten zich actief in voor de natuur en het milieu door middel van allerlei voorlichtende en educatieve activiteiten voor jong en oud, zoals excursies, cursussen, tentoonstellingen en lezingen.

(Foto links: buizerd bij Watergat , Eric Kaelen)

(Foto voorpagina: Parende 10 stippelig lieveheersbeestjes (*Adalia 10-punctata*) bij Watergat Dit soort is erg variabel, Eric Kaelen)

BLADGROEN

IVN Bernheze op de kaart gezet!

We waren als redactie heel blij met de vele positieve reacties die we hebben gehad op ons eerste blaadje. Nogmaals bedankt daarvoor. En die kregen we niet alleen van onze eigen leden. Ook de drukker, Editoo, vond dat we een bijzonder mooi blad hadden gemaakt. Zo goed zelfs dat ze ons vroegen of ze het jubileum blad als voorbeeld naar alle IVN afdelingen van Nederland mochten rondsturen! Ondertussen is dit gebeurd en is IVN Bernheze nu bij alle afdelingen 'bekend'. Een mooiere start hadden we niet kunnen maken. De vele dagen werk die we er in hadden gestoken waren we dan ook snel weer vergeten.

En we stonden dan ook te trappelen om aan ons tweede nummer te beginnen. Na nog even een korte evaluatie van de dingen die goed en minder goed waren gegaan hadden we al vrij snel de onderwerpen voor dit blaadje bij elkaar. Tja eigenlijk zou een 'standaard' blad uit maar 16 bladzijden bestaan maar zoals jullie kunnen zien zijn het er toch wat meer geworden. In het vorige blad stond vooral de geschiedenis van de werkgroepen centraal. In ons standaard blad vertellen de verschillende werkgroepen meer over hun 'natuur' ervaring. En daarnaast houden we jullie op de hoogte van andere 'natuur' ontwikkelingen. Op dit moment vragen we aan mensen om over een bepaald onderwerp een stukje te schrijven. Maar het zou natuurlijk nog leuker zijn als jullie als leden zelf met ideeën komen of spontaan voorstellen om over een bepaald onderwerp iets te schrijven. Er is zoveel kennis aanwezig bij de leden dan zou het toch prachtig zijn als we een deel daarvan kunnen overdragen door middel van dit blad? Wij als redactie staan met raad en daad dan voor jullie klaar. Het onderwerp moet dan natuurlijk wel raakvlak hebben met de gemeente Bernheze. Dus heb je b.v. je hele leven onderzoek gedaan naar het liefdesleven van de 'Berhezer' rode bosmier, deel die kennis dan! Zo na deze laatste oproep wensen we jullie als laatste weer heel veel leesplezier!

4	Van de voorzitter
6	Werkgroep Venel seizoen 2014-2015
8	Planten met een verhaal
10	Water overlast in Watergat
12	Resultaten uilenwerkgroep 2014
13	Leven aan een zijden draad
14	Wat gebeurt er in en rond de Maas-horst
16	Water Natuurlijk stelt speerpunten vast

COLOFON

BLADGROEN is het contactblad van IVN Bernheze en verschijnt 2 maal per jaar.

REDACTIE:

Eric Kaelen (eindredactie)
Léon Weeterings
John Davies
Theo Bienen

DRUKKER:

Editoo B.V. te Arnhem

KOPIJ:

ivnbernheze@gmail.com
Uiterste inzenddatum kopij
najaar 2015 is 31 augustus 2015

De redactie behoudt zich het recht voor om ingezonden artikelen al dan niet te plaatsen, in te korten of aan te passen.

Onze voorzitter in Suriname

Frans en Mia zijn voor een paar maanden naar Suriname, waar hun zoon Francois woont.

Met de moderne communicatiemiddelen zocht de redactie contact met het volgende resultaat:

"Nog steeds geen reactie van Frans wel via van Mia vernomen, dat alles goed is daar en ze volop genieten". Denk dan ook dat de conclusie moet zijn, dat Frans zich volledig heeft aangepast aan de "Surinaamse leefwijze" en 100% geniet van zijn vakantie. Dit kunnen we alleen maar respecteren en stel voor dat we plan B gaan volgen."

Plan B houdt in dat ik een voorwoord mag maken.

Frans zal ongetwijfeld veel te verhalen hebben als hij weer in Nederland is. Een klein stukje Suriname waar ik van onder de indruk was is de ramboetanboom. Deze boom wordt 25 meter hoog. De vrucht groeit in trossen. De steke-lijke rode schil omvat de eetbare glazig witte, soms iets roodachtige sappige zaadmantel, die aangenaam zoetzuur aromatisch van smaak is. De ramboetan is een van de meest geliefde vruchten van Suriname.

Ik weet niet of Frans al Surinaams geleerd heeft. In dat geval zou hij groeten met: "Aboeng, Tan Bun" (Okay, blijf wel).

Ramboetan

Waterschapsverkiezingen

Binnenkort zijn tegelijk met de verkiezingen van Provinciale Staten de verkiezingen voor Waterschap Aa en Maas. Bijzonder is dat ons bestuurslid Léon Weeterings (Webmaster en Venel lid) kandidaat is voor het bestuur van het Waterschap. De, overigens goede, contacten met Waterschap Aa en Maas zijn belangrijk voor IVN Bernheze. Niet kiezen is een gemiste kans voor de natuur. Zie voor informatie: <http://www.waternatuurlijk.nl/aa-en-maas/>

Viering jubileum

Tenslotte vraag ik jullie om zondag 14 juni 2015 te reserveren voor het vieren van ons 30 jarig jubileum dat vorig jaar helaas niet door kon gaan vanwege de vele volle agenda's.

Algemene Ledenvergadering

De datum van de algemene ledenvergadering is 25 maart. Agendapunten kunnen jullie doorgeven aan onze secretaris John.

Schoonmaakdag

21 maart is de schoonmaakdag voor het buitengebied van Bernheze. Als je mee wilt doen kun je je via mij melden. Goed voor de natuur in Bernheze en voor de clubkas.

Lezing en excursie

Op 15 april is er een lezing van Marc Bartels van Brabant Water.

Verder komt er nog een interessante excursie door Wijkgebied Donzel.

Harry

Ledennieuws

Nieuwe leden:

Jan Ruijs uit Heesch; Laura en Frank van Venrooij uit Heesch; Nico Anker uit Heeswijk; Kristie en Rik van Kessel uit Heeswijk en hun kinderen Jasmijn en Twan.

Opzeggingen:

Kees Boom, Netty de Visser, Jan Prinsen.

Jubilarissen:

In 2014 waren er drie 25-jaar jubilarissen: Netty de Visser, Fred Lennings en John Davies. Fred en John waren aanwezig op de ALV in november en ontvingen een bloemetje plus attentie van Frans onder applaus van aanwezigen. Een attentie voor Netty is in het verpleeghuis Atrium in Veghel eerder overhandigd.

Frans de Laat met de jubilarissen Fred Lennings en John Davies.

Afscheid Fons Jacobs bij de Abdijtuin

Ruim 10 jaar heeft Fons in de Abdijtuin gewerkt. Hij heeft indertijd die taak overgenomen van pater Vollebregt, die vanwege zijn leeftijd met dat werk moest stoppen.

Door toedoen van Jan v.d. Broek is Fons aan dit werk begonnen en hij is vervolgens ook lid van IVN Bernheze geworden.

In de loop der jaren heeft Fons meerdere medewerkers gehad. Enkelens haakten al gauw af of bleven maar kort. Een van de eersten die hem kwamen helpen waren Jan v.d. Broek en Peter Kriele vervolgens John Davies en Ad Potters, daarna ook Theo Geurtsen. De laatste twee moesten vanwege hun leeftijd en om gezondheidsredenen onlangs stoppen. Dit jaar is er ook Giri Rikkers bijgekomen, juist op het goede moment nu Fons afscheid neemt.

Natuurkennis

Aan Fons hebben we jarenlang een grote steun gehad. Hij weet enorm veel van de planten en dieren en dan natuurlijk ook van de insecten met name de vlinders en libellen. Hij heeft niet voor niets naast de bloemperken ook een vlindertuin aangelegd, waar hij de laatste tijd voornamelijk in werkte. Door de sloop van de Uithof in 2012 werd die tuin nog wat uitgebreid.

Gelukkig blijft hij de vlinders monitoren. Ook gaat hij ook verder met de Florongroep die in de zomermaanden wekelijks de bermen inventariseert voor wat betreft de aanwezige planten.

Laatste werkdag

In de voormalige kantine van de drukkerij is op zijn laatste werkdag op donderdag 6 november 2014 afscheid van hem genomen. Daar waren ook enkele oudgedienden zoals Piet Wartenberg bij, die altijd voor de koffie zorgde, en andere medewerkers van de buitendienst.

Maarten van de Weijer, de coördinator van de Abdijtuin, voerde het woord en ook de prior van de Abdij, Frank van Roermund, bedankte hem namens de Abdij. Omdat Fons ook lid is van IVN Bernheze sprak ook Frans de Laat als voorzitter van het IVN hem toe.

Fons kreeg als dank twee boeken - natuurlijk op het gebied van de natuur - terwijl zijn vrouw Gerrie als dank een bos bloemen kreeg overhandigd.

Rups

Wel een bijzonderheid op die dag was dat Peter Kriele tijdens zijn werk in de bloementuin de rups van een vlinder zag zitten en dat is wel heel laat in het seizoen, wat waarschijnlijk komt door het nog warme najaarsweer. Toen Fons bij hem kwam wist die meteen dat het de rups van de vrij schaarse Koninginnepage was want die kenmerkt zich

Frans de Laat bedankt Fons voor z'n inzet in de Abdijtuin.

door de zwart-gele strepen op zijn lijf.

Fons was er bijzonder mee vereerd, want hij had deze vlinder dit jaar nog niet in de Abdijtuin gezien. Hij nam hem mee naar huis om hem straks in het voorjaar als vlinder te zien uitvliegen, buiten in de kou zou die rups het zeker niet overleven.

Als bewijs werd de rups even op foto vastgelegd.

Tekst en foto's: Peter Kriele

notitie:

zie voor nadere gegevens over de bloemen- en plantentuin en de vlindertuin: "Bladgroen", het contactblad van het IVN Bernheze, najaar 2014

Rups van de Koninginnepage.

Afscheid tijdens laatste werkdag van Fons Jacobs.

Werkgroep Venel, seizoen 2014-2015

'Handen uit de mouwen, ' was de enthousiaste opdracht van wethouder Rien Wijdeven bij de officiële opening van de natuurwerkdag. En dat deden we dan ook. Na het broekbos langs de oude Aa arm bij kasteel Heeswijk volgden de wilgen bij de Mgr Van Oorschootstraat, de Kilsdonkse Molen, Zwanenburg en de Oude Beemdseweg.

Dit is al weer het eenendertigste seizoen van onze werkgroep. En nog steeds vinden we het belangrijk om de natuur te helpen met het onderhoud van de kleine landschapselementen die zo belangrijk zijn voor onze flora en fauna.

Als je naar onze internetpagina kijkt (www.ivn.nl/bernheze) kun je zien dat er wel veel veranderd is sinds ons eerste optreden bij de Klotbeek. Wekelijks worden de ervaringen gepubliceerd en dank zij de foto's van Peter krijgt ieder die de internetpagina bezoekt ook een goed beeld van de resultaten. De foto's tonen ook duidelijk het goede gevoel dat het oplevert als je na een zaterdagmorgen werken achterom kunt kijken naar de resultaten.

Locaties werkochtenden

Voor het vervolg van het werkseizoen zijn werkzaamheden gepland op het terrein van Brabant Water aan het Watergat in Loosbroek, het Natuurspeelbos, de Ontmoetingstuin, De Berkt, de ecologische tuin in de Heilarenstraat en bij de Abdi van Berne.

Cor Heesakkers in een knotwilg.

Geknotte wilgen aan de Oude Beemdseweg.

Doe mee

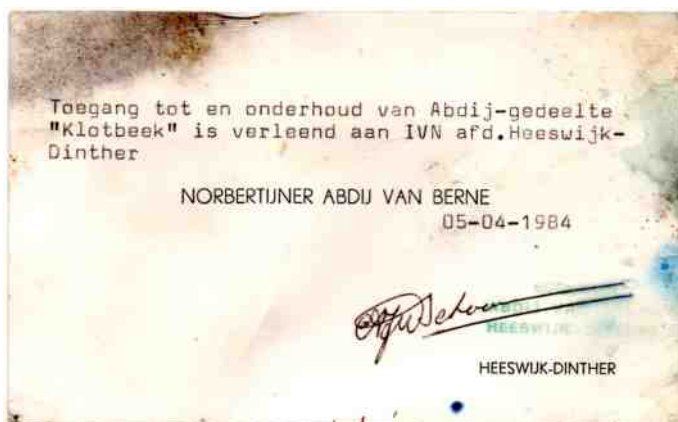
We hebben het al eerder gemeld, bij onze werkgroep is iedereen die mee wil werken welkom. Er is gevarieerd en interessant werk, een collegiale sfeer, geen werkdruk en prima catering. Waar vind je dat nog in deze tijd waarover zo veel mensen klagen.

Het seizoen zullen we afsluiten met de jaarlijkse opruimdag van het buitengebied en een borrel op de langste dag.

Tekst: Harry van der Pas, Foto's: Peter Kriele

Ontwikkelingen Klotbeek

Bij het opruimen van het archief vonden we nog de afspraak met de econoom van de Abdij van Berne (Toon Schoonen, o.praem) om onderhoud te doen bij de Klotbeek. Het markeert de start van de werkgroep Venel.

Bij de Klotbeek zullen we overigens dit seizoen nauwelijks werken omdat we met Waterschap Aa en Maas, de gemeente Bernheze en Hengelsportvereniging Vorstenbosch overleggen over de noodzaak van het uitdiepen van de Klotbeek.

Dieptekaart

Op bijgaand kaartje zijn de huidige diepten aangegeven die zijn ontstaan als gevolg van plantengroei en bladval. Deze herinneren niet meer aan het geweldige zwemwater van 50 jaar terug en ook voor de vissen valt het niet mee. Daarom wordt in 2014-2015 een onderzoek gedaan naar de waterkwaliteit en de visstand.

Onderzoek

In het onderzoek OBN Venherstel Klotbeek (Faasen et al., 2006) wordt verondersteld dat o.a. de grondwaterkwaliteit een belangrijke bron is die bijdraagt aan de eutrofiëring en recente waterkwaliteitsproblemen in de Klotbeek.

Om een goed beeld te krijgen van de werkelijke bijdrage van het grondwater aan de eutrofiëring van het oppervlaktewater vraagt het Waterschap Aa en Maas een extern onderzoeksbureau om de grondwaterkwaliteit te gaan monitoren en een antwoord te geven op de vraag of het grondwater inderdaad een grote bron is van nalevering van nutriënten aan het oppervlaktewater.

De Klotbeek na een werkochtend begin 2014.

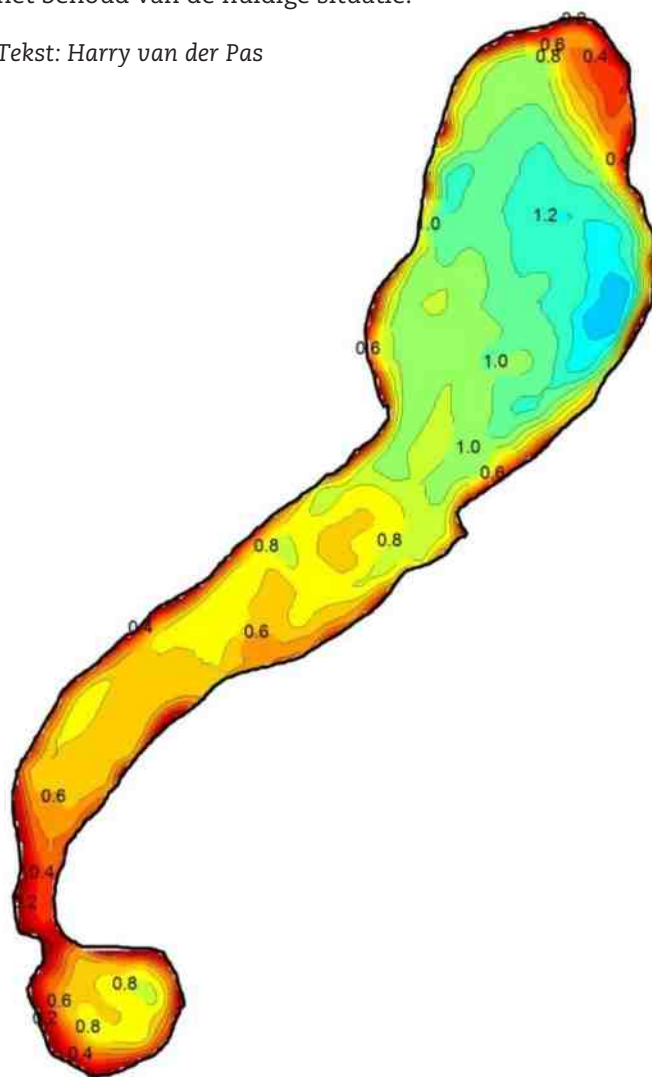
De volgende zaken worden onderzocht met als doel: In beeld brengen wat de meest relevante bronnen zijn die bijdragen aan de eutrofiëring van het oppervlaktewater van de Klotbeek en de daarmee samenhangende waterkwaliteitsproblemen.

Dit zijn de onderzoeksvragen:

1. In welke mate draagt de toestroom van voedselrijke kwel (grondwaterkwaliteit) bij aan de huidige eutrofiëringsproblemen?
2. Wat is de bijdrage van de waterbodem aan de huidige eutrofiëringsproblematiek?
3. In hoeverre zorgt de kwaliteit van het inlaatwater (a. Leigraaf, b. Landbouwsloot) voor extra aanvoer van nutriënten en wordt de kans op waterkwaliteitsproblemen hierdoor vergroot?
4. Wat is het aandeel van bladval ten aanzien van de huidige eutrofiëringsproblematiek?

We verwachten dat het verwijderen van het organisch materiaal uit deze pingo ruïne noodzakelijk zal zijn voor het behoud van de huidige situatie.

Tekst: Harry van der Pas

Recente dieptekaart van de Klotbeek.

Planten met een verhaal

Kruid van de Drievuldigheid, het driekleurig viooltje

Er is geen plant, die de lente zo vrolijk inluidt als het viooltje. In het vroege voorjaar begint het overdadig te bloeien. - Viooltjes behoren tot de meest geliefde voorjaarsbloemen. Dat zoveel mensen er een zwak voor hebben is niet zo verwonderlijk. Zodra de laatste sneeuw is weggesmolten, verdrijven ze de grauwheid uit de maartse tuin. Vooral de wilde soorten, het maarts viooltje en het driekleurig viooltje kun je op verrassende plaatsen aantreffen. Onder nog kale hagen bijvoorbeeld, maar ook in het gazon of tussen het grind. Ze zijn praktisch onuitroeibaar, viooltjes vormen nl. even uitbundig zaden als bloemen, waardoor ze verzekerd zijn van een groot nageslacht. Daarbij zijn de zaden voorzien van zakjes met mierensnoepgoed, waardoor de nijvere diertjes ze over grote afstand verspreiden. Verder is het plantje het bloemen embleem van Griekenland, San Marino, van New Brunswick in Canada, en de Amerikaanse staten Illinois, New Jersey en Rhode Island. Het wilde driekleurig viooltje kan daarbij ook als stamvader van onze tuin viooltjes gezien worden. Reden genoeg om eens het (driekleurig) viooltje, wat nader te bekijken.

foto, KULeuven

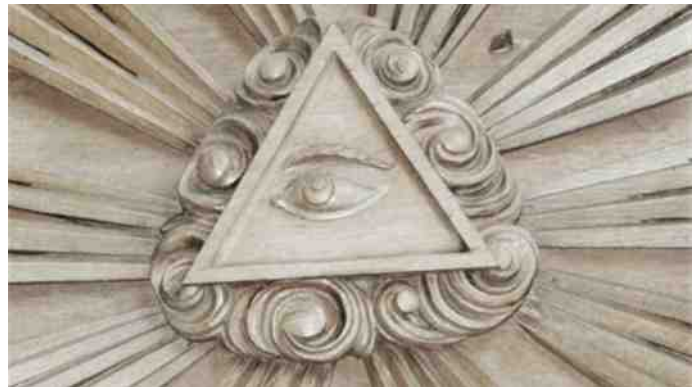
Naam

De Latijnse naam van het driekleurig viooltje is *Viola tricolor*.

Deze naam zou afgeleid zijn van "via" wat "weg" betekent en dus aan geeft waar je hem kunt vinden, namelijk langs wegen. Het Latijns *Viola* zou ook het verkleinwoord van het Griekse "ion" of "vion" kunnen zijn waar "welriekende planten" mee werden aangeduid. En tricolor spreekt natuurlijk voor zich, de bloem heeft drie kleuren. In veel oude kruidboeken vind je het driekleurig viooltje echter onder de naam 'Herba Trinitatis', het 'Kruid van de Drievuldigheid'. Dat vraagt natuurlijk om een verklaring.....

Sprookje

Het driekleurig viooltje zou in het begin ook heel lekker geroken hebben zelfs lekkerder dan het maarts viooltje. Maar dit viooltje groeide vooral tussen het graan op de akkers. En omdat hij zo lekker rook werd hij natuurlijk graag geplukt. Maar bij dit plukken werd ook veel graan vertrapt. Het viooltje was daardoor zo bedroefd dat het aan de Heilige Drievuldigheid vroeg om haar geur te ontnemen zodat ze niet meer geplukt zou worden. Tja die deed dat natuurlijk niet voor niks en vroeg als tegenprestatie dat het plantje haar naam zou dragen. Daardoor wordt ook nu nog deze plant in sommige streken (bv. Saarland) Drievuldigheidsbloempje genoemd. De drie kleuren staan daarbij symbool voor de deze Drievuldigheid. En men dacht in de driehoekige bloemkroon, met de donkere strepen (honingmerken), de met stralen omgeven driehoek met daarin een oog te herkennen. En dat staat in het christendom symbool voor de Drie-enige God.

Symbool Heilige Drievuldigheid foto www.rkk.nl

Door de geschiedenis

In de Turkse (toen der tijd Phrygie) mythologie dachten ze dat de eerste viooltjes waren ontstaan uit het bloed dat op aarde stroomde toen de vruchtbaarheidsgod Attis zichzelf castreerde. Zijn moeder Cybelle (een soort moedergodin) was namelijk ook zijn geliefde. En toen zij zijn liefde niet meer beantwoorde greep hij naar deze toch wel wat drastische methode. Hij overleefde deze ingreep trouwens niet.

Bij de Griekse mythologie werd Aphrodite door het viooltje gesymboliseerd. Verder was het plantje ook gewijd aan de herdersgod Pan en aan Io. Dit was de geliefde van Zeus die door de jaloerse Hera in een koe was veranderd. Zeus liet toen voor haar het viooltje groeien als voedsel. En wanneer de godin Persephone jaarlijks uit de onderwereld omhoog kwam om de aarde vruchtbaar te maken groeiden er viooltjes op de plek waar ze haar voeten had gezet.

Bij de Romeinse mythologie was dit plantje aan Bachus gewijd. Tijdens deze "Bachus" feesten versierden de mensen zich met viooltjes en maagdenpalm. En er werden ook slingers van gevlochten ter ere van Saturnus. En Cupido blijkt toch niet z'n goede schutter geweest te zijn want oorspronkelijk was het viooltje gewoon wit maar doordat Cupido het met een pijl verwonde kreeg het pas gekleurde vlekken. Vandaar dat het plantje in de bloementaal voor liefde staat in de vorm "ik ben in gedachte altijd bij je".

Ook onze voorvaders, de Germanen, vereerde dit plantje al. In IJsland komt namelijk de naam Tyrsviola voor, wat er op wijst dat deze plant aan de god Tyr (god voor gerechtigheid, eer, moed en wijsheid in de strijd) gewijd was. Misschien stamt de oude Duitse gewoonte om de eerste bloeiende viooltjes op een staak te binden en er omheen te dansen ook uit die tijd.

Napoleon was trouwens ook een liefhebber van viooltjes en hij werd zelfs Corporal Violette en "vader van de viooltjes" genoemd. De aanhangers van Napoleon droegen de viooltjes als symbool en dat gebruik is zelfs een tijdje verboden geweest toen Napoleon gevangen was gezet.

viooltjessnuittorretje (*Orobis cyaneus*) foto Udo Schmidt zie ook <https://www.flickr.com/photos/coleoptera-us/14943149112/> ivm copyright

Bezoekers

Misschien dat het komt doordat haar geur is weggenomen dat de plant niet zo veel bezoekers krijgt.

Het zijn vooral de gamma uiltjes die de bloemen bezoeken. De plant zelf dient als voedsel voor de rupsen van verschillende soorten parelmoervlinders.

Het blauwzwarte viooltjessnuittorretje (*Orobis cyaneus*) legt in het voorjaar eitjes in het vruchtbeginsel. De hele ontwikkeling van eitje tot torretje vindt hierin plaats. Verder zijn er ook galmugjes zoals de *Dasineura violae* die gebruik maken van deze plant. Ook zitten er vaak gele vlekken op de bladeren deze worden veroorzaakt door een schimmel, *Puccinia viola*.

Kleine parelmoervlinder foto Fons Jacobs

Kracht en werking

Het plantje wordt al heel lang ook medisch gebruikt. Dodoens (beroemde Vlaamse arts uit de 16de eeuw) schreef in zijn Cruydt boeck van 1554:

Cracht en werckinghe:

Dese bloemen ghesoden ende ghedroncken ghenesen dat Freyssem (=dauwworm/eczeem) ende die besiecktheyt van den ionghen kinderen/ ende daer naer wordt dit cruyt Freyssam in Hoochduytsch gheheeten.

Die selve bloemen met den cruyden ghesoden ende ghedroncken/ suyveren ende purgeren die longhene ende die borst/ ende sijn goet tseghen die cortsen ende verhitheyt van binnen.

Afbeelding uit Dodoens Cruydt boeck

Ook nu nog worden de bloemen van het driekleurig viooltje gedroogd, en o.a. verwerkt in crèmes. Deze crème zouden een bloedzuiverende en ontstekingsremmende werking hebben en worden om die reden gebruikt bij allergische reacties van de huid en chronische huidziekten. De bloemen kunnen ook gewoon gebruikt worden om bv. salades op te vrolijken, je kunt ze namelijk ook gewoon eten.

Auteurs; Ien van Grunsven en Eric Kaelen (tevens redactie)
Literatuur; Tjeu Leenen, planten met een verhaal- en isbn 9029044675, 9063784481 en 9061002109

Wateroverlast in Watergat!

Zoals al in de vorige Bladgroen aangegeven willen we jullie op de hoogte houden van de vorderingen van de uitvoering van het herinrichtingsproject Watergat. Dit project was de eindopdracht, van de natuurgidsen in opleiding van IVN Bernheze, die in opdracht van Brabant Water is gemaakt. Brabant Water is ondertussen begonnen met de uitvoering van dit plan.

Wateroverlast

Een van de problemen waar we, bij de herinrichting van het braak liggende gebied, mee te maken hadden was wateroverlast. Dat wil zeggen dat na een regenbui er zeer lang grote hoeveelheden water op het oppervlakte bleef staan. Een van de oorzaken is dat de grond uit een zand/leem mengsel bestaat die er mogelijk voor zorgt dat regenwater moeilijk kan wegzakken. Verder is de grondwaterstand in het gebied vrij hoog (tussen de -40 en -100 cm). Daarom hebben we in ons plan ook (kleine) hoogte verschillen voorgesteld. Door het geplande grasland wat hoger te maken en deze langzaam naar een verlaging te laten aflopen wordt daar het te veel aan water verzameld. Hierdoor ontstaat er ook een verloop van relatief droge grond naar natte grond wat de biodiversiteit van planten ten goede komt.

het begin van de aanleg van de hoogte verschillen op het perceel met op de voorgrond een van de twee laagtes waar zich al wat water begon te verzamelen.

Braak liggende grond na een regenbui (oude situatie)

en het vulde zich nog verder met water.....

en het bleef zich maar vullen,..... help!!

Eerste stap

In september 2014 is Brabant Water begonnen met de uitvoering van ons plan. De eerste stap is het om de door ons aangegeven hoogte verschillen in het gebied aan te brengen. Daarvoor moest de nodige grond verzet worden. En de positieve effecten daarvan zijn goed zichtbaar. Je ziet dat het water zich nu al mooi in de "laagtes" verzamelt precies wat we wilden.

“Ik kan de plantgaten niet meer vinden omdat ze onder water zitten”

Planters in actie

Beplanting

In december is Brabant Water begonnen met de aanplant van de geplande bomen en struiken. Helaas viel dit gedeeltelijk, letterlijk, in het water! Een man boorde de gaten voor waar de planten ingezet moesten worden. Op een gegeven moment hoor ik de 'planter' tegen de gaten boorder zeggen, 'ik kan de plantgaten niet vinden omdat ze onder water zitten'. We wisten dat dit een nat gebied was en daarom hadden we in ons eerste plan sloten aangegeven om het water daar te verzamelen. Met het zand dat bij het graven van de sloten vrij kwam wilden we het terrein extra verhogen zodat dit droog zou blijven. Alleen Brabant Water wilde absoluut geen stilstaande sloten op het perceel. Vanaf het begin dat de laagtes zijn gegraven zijn die nog niet droog geweest!

Verder hebben we natuurlijk de beplanting op dit nat gebied afgestemd. Maar op zoveel nattigheid hadden we natuurlijk niet gerekend. Als dit probleem blijft zal een groot deel van de planten dit niet overleven. Ook Mark Bartels van Brabant Water, die opdracht voor het planten had gegeven, vond het een drama.

water planten

Noodmaatregel

Uiteindelijk is er wel een geultje gegraven om een deel van het water naar de sloot af te voeren. Maar of dat de water problemen oplost is nog maar de vraag. Een deel van de beplanting moet nog worden geplant op stukken die nu echt onder water staan. Maar ja de straat naar dit gebied toe heet natuurlijk niet voor niks Watergat!

Waterafvoergeul

Leidingen

Brabant Water wil geen begroeiing van struiken en bomen meer hebben boven de waterleidingen die daar ondergronds lopen. Dus dat betekende dat er "gangen" gekapt moesten worden door de bestaande begroeiing. Ook wij hebben samen met de Venel-groep daar hard aan meegeholpen. Alleen hadden we geen middelen om de stronken ook te verwijderen. In ons plan hebben we een deel van deze "gangen" de functie van wandelpad gegeven. Daarom was met Brabant Water afgesproken dat zij deze stronken zouden verwijderen en dat is nu ook gebeurd.

Vrijgekapte leidingen

Wordt vervolgd.....

Tekst en foto's; Eric Kaelen

Resultaten Uilenwerkgroep 2014

De winter van 2013 was erg lang en koud wat o.a. inhield dat er niet veel muizen waren wat funest was voor de kerkuil omdat dit hun voornaamste voedselbron is. Steenuilen hebben hier minder last van omdat zij allesvreter zijn die ook kleine vogels zoals mussen, regenwormen, insecten en kikkers zullen eten als er niet genoeg muizen zijn. Dit verschil in dieet was de voornaamste reden dat er weinig succesvolle kerkuilen broedsels waren terwijl de steenuilen juist genoeg goede broedsels hadden.

Maar het weer is tegenwoordig alles behalve consequent en de afgelopen winter van 2014 was erg zacht zodat er meer dan genoeg muizen voor alle soorten uilen waren. Je ziet dan dat de natuur de vorige strenge winter compenseert en dat een vogel zoals de kerkuil direct een sterke 'comeback' maakt. Sommige kerkuilen paren hebben in 2014 twee succesvolle broedsels grootgebracht terwijl ze een jaar eerder misschien helemaal geen broedsel hadden.

Nestkastcontrole

Bernheze heeft inmiddels een behoorlijk aantal nestkasten hangen, t.w. 32 kerkuilen- en 72 steenuilenkasten. Deze kasten zijn overal door de gemeente verspreid en in de praktijk zijn er twee uilenwerkgroepen (uwg's) die de controle en inventarisatie uitvoeren: een groep voor Heeswijk-Dinther en Vorstenbosch en een andere voor Heesch – Nistelrode – Loosbroek. Vanzelfsprekend houden de controleurs elkaar goed op de hoogte van de ontwikkelingen in hun gebieden en er is overleg over 'grensgevalen' – ook met de burens uwg's in de omliggende gemeentes. Beide groepen krijgen deskundig en uitstekend advies van Brabants Landschap wanneer nodig. De resultaten van de controles in 2014 leveren de volgende cijfers op : minstens 53 steenuiltjes uit 14 succesvolle broedsels, en minstens 29 kerkuiltjes uit acht succesvolle broedsels.

Uilen uit Nunspeet en Overdinkel

Gedurende de controles zijn we twee geringde steenuilen tegen gekomen. Een was in Nunspeet geringd, ongeveer 75 km hier vandaan, maar de andere kwam van nog verder weg – t.w. Overdinkel, Twente, wat een afstand van +/- 150 km naar Dinther is! Ons Twents uiltje is in juni 2012 als nestjong geringd en we denken dat hij (of is het een zij? – het is moeilijk om de seksen te onderscheiden) hetzelfde jaar of begin 2013 deze kant is opgevlogen omdat zijn/haar nestkast de laatste twee jaren succesvolle broedsels heeft gehad - 3 uitgevlogen jong in 2013 en 4 in 2014. Hopelijk zullen we hem/haar over een paar maanden bij de voorjaarscontrole weer treffen!

Tekst: John Davies

Een Steenuiltje uit een nestkast op het sportcomplex in Oss.

Laura van Venrooij met Steenuiltje op Koudenoord in Nistelrode.

Harry van de Berg met twee Kerkuilen.

Leven aan een zijden draad

Bij het lopen van een routine rondje door 'ons' gebiedje 'Watergat' bij Brabant Water kwamen we er toevallig achter dat we er ook een hele grote populatie wespenspinnen (*Argiope bruennichi*) hebben. Deze worden zo genoemd wegens hun zwart, geel en zilveren banden op hun achterlijf. Maar de naam tijgerspin wordt ook veel gebruikt. Het is een van de grootste spinnen van Nederland. Door hun opvallende kleur en grootte zijn ze makkelijk te herkennen.

Lampionnetjes

In het najaar van 2014 hadden de vrouwtjes spinnen ook flink hun best gedaan om voor nakomelingen te zorgen. Hierdoor waren er, vanaf augustus, in het hele gebied tientallen bolvormige cocons te vinden met de trotse moeder vaak in de buurt als bewaking. Het is een prachtig gezicht om te zien. Het leek wel of de lage begroeiing versierd was met kleine lampionnetjes.

leven als ze volwassen zijn maar een aantal dagen. En ze moeten heel erg uitkijken tijdens het paren, want meestal worden ze daarna opgegeten!

Zigzag patroon

De spinnen maken een verticaal wielweb en behoren dus tot de wielwebspinnen. De spinnen zelf zitten meestal met de kop omlaag in het midden van het web.

Moederspin die de wacht houdt bij haar cocon

Spin met haar hoofdprooidier, een sprinkhaan. Het zigzag patroon in haar web is ook goed te zien.

Droevig

Maar er zit ook wel een droevige kant aan dit plaatje. Pas 35 jaar geleden zijn ze vanaf het zuiden aan het veroveren van Nederland begonnen. Deze spinnen soort komt oorspronkelijk namelijk uit het middelandse zee gebied. Het gevolg daarvan is dat de volwassen dieren de winter in Nederland niet overleven. Ze zorgen voor nakomelingen en bewaken hun cocons tot ze sterven. En of dat nog niet droevig genoeg is zijn bijna alle vrouwtjes weduwen. De mannetjes zijn onopvallend en ook een stuk kleiner en

Er is wel een bijzonderheid wat het web betreft. Soms zit er een opvallend zigzag patroon in het web geweven. De functie daarvan is niet bekend.

De prooidieren zijn voornamelijk sprinkhanen vandaar dat het web in lagere begroeiing te vinden is.

Maar ook libellen en kevers staan op het menu.

Tekst en foto's: Eric Kaelen

Wat gebeurt er in en rond de Maashorst?

Met grote regelmaat verschijnt de laatste tijd wel ergens een artikel over de ontwikkelingen in de Maashorst en wat er nog allemaal staat te gebeuren. Onlangs werden twee ecoducten opgeleverd, landbouwgronden worden aangekocht ten behoeve van het inrichten van een natuurkern en allernieuwste ontwikkeling is dat er gestreefd wordt naar de vorming van een Nationaal Park. In dit verhaal is het niet mijn bedoeling hierbij in herhaling te vallen of mijn persoonlijk commentaar daarop te geven maar hoop ik u te informeren over wat deze ontwikkelingen nu concreet gaan betekenen voor ons in Bernheze en wat wij IVN-ers er in onze eigen omgeving van gaan merken.

Waar hebben we het over?

Maar voor hier in detail op in te gaan is het toch wel handig even globaal aan te geven, wat wordt verstaan onder 'De Maashorst', hoe het gebied is opgedeeld en wat wel of niet onder de Maashorst valt of als 'Maashorst project' gezien kan worden.

Het middengebied, de natuurkern wordt ingericht als een aaneengesloten natuurgebied, waar met begrazing en verder zo weinig mogelijk ingrijpen de natuur (en waterhuishouding) zijn gang kan gaan (wildernis). Dit gebied is voor de regio enorm belangrijk om de biodiversiteitsdoelstellingen bij het inrichten van de ecologische hoofdstructuur waar te kunnen maken.

Zuidelijke dorpsrand Heesch

De oude Napoleonsweg Ruitersweg (parallel aan de Wijsstraat aan de Zuidkant van Heesch) zal landschappelijk worden versterkt als een van de nieuwe hoofdverbindingen met De Maashorst. Vanaf deze "drift" kom je gemakkelijk op het van oudsher bestaande patroon van "dreven en driften" terecht wat het hele Maashorstgebied met elkaar verbindt.

Palmven op de Maashorst.

Rond deze natuurkern ligt een schil waar bossen worden afgewisseld met (agrarische) bedrijvigheid. In Nistelrode bijvoorbeeld met de kersenteelt rondom Slabroek, in Heesch met een golfbaan "De Hooghe Vorsel" en restaurant het bomenpark en in het gebied De Stelt tussen Heesch en Oss wordt het kleinschalige voedsellandschap "Landerij van Tosse" ontwikkeld. Drie voorbeelden van bedrijvigheid die zich goed laten combineren met een natuurlijke omgeving; in vakjargon wordt dit "ondernemende ehs" genoemd.

Naast het inrichten van die natuurkern wordt dit jaar een tweede project gestart; "Meer Maashorst". Het is de bedoeling het gebied qua grootte en beleving groter / aantrekkelijker te maken door meer de verbinding te leggen met de omliggende kernen. Versterking van natuur en landschap door de overheid, samen met (recreatieve) initiatieven van burgers en ondernemers zullen een bijdrage gaan leveren aan de "Maashorsteconomie".

Ruitersweg nu (foto gemaakt door Elings)

Toekomstige Ruitersweg (foto gemaakt door Elings)

Wijstherstel

Aan de Westkant van Nistelrode vlakbij de buurtschap Donzel loopt de Peelrandbreuk; een breuk in de grondlagen waardoor het hoogte verschil in het landschap op plaatsen wel 1,5 meter is. Behalve dit hoogteverschil veroorzaakt zo'n breuklijn ook een verstoring in de waterhuishouding met extreem droge en natte akkers tot gevolg.

Dit voor de Maashorst kenmerkende natuurverschijnsel zal hier hersteld en zichtbaar gemaakt worden en met aantrekkelijke wandelverbindingen ontsloten worden. Sloten worden gedempt, waardoor voor Wijstgronden kenmerkende plantengroei de kans krijgt zich te herstellen.

Een van de sloten die gedempt gaan worden.

De Groene Loper

Gemeente Bernheze zal initiatieven ontplooiën om de verbindingen vanuit de dorpskernen met de Maashorst aantrekkelijker te maken en de barrièrewerking van de A50 weg te nemen. Om ook burgers en (kleinere) ondernemers hier actief bij te betrekken wordt door IVN Brabant samen met de lokale IVN afdelingen het project 'De Groene Loper' gestart. Dit is een burgerparticipatie project dat we samen met IVN Brabant gaan draaien.

Tijdens bijeenkomsten huiskamergesprekken etc. zal IVN Brabant samen met vrijwilligers, burgers en ondernemers enthousiast maken om mee te doen en eigen initiatieven te ontplooiën. Dit kan bijvoorbeeld met een pluktuin, natuurlijk ingerichte voortuin, insectenhotel, verkoop aan huis van streekproducten, een theetuin etc. Aan dit project zal ook IVN Bernheze mee gaan doen.

Stichting Natuurorganisaties de Maashorst

De natuurorganisaties in de Maashorst hebben al jaren overleg over de ontwikkelingen in de Maashorst. Daarbij bepalen ze een gezamenlijke visie en standpunt. Afgelopen zomer is de nieuwe Stichting Natuurorganisaties de Maashorst gevormd.

De Stichting bestaat uit de volgende 8 organisaties:

De IVN afdelingen van Oss, Uden en Bernheze, Dassenwerkgroep Brabant, Landschapsbeheer Oss, Natuur & Milieu Landerd, Vrijwillig Landschapsbeheer Uden, Vogelwacht Uden. Bij elkaar vertegenwoordigen zij meer dan 1000 natuurliefhebbers!

Tekst: Theo Brienens, Redactie: Eric Kaelen

1000-soortentelling De Maashorst

Vanuit de Stichting natuurorganisaties De Maashorst is het idee naar voren gekomen om met de gezamenlijke natuurverenigingen een 1000-soortendag te organiseren. Deze zal plaatsvinden op vrijdagavond 29 mei, zaterdag 30 mei en eindigend zondagavond 31 mei 2015. Kunnen jullie helpen?

We zijn op dit moment bezig om de organisatie op te zetten. Het idee bestaat om verschillende werkgroepen te maken die elk een bepaalde soortgroep bekijkt. Als groepen waarnemingen doen die niet hun soortgroep zit, kunnen ze die natuurlijk ook gewoon plaatsen.

Geen publiekswandeling

Per werkgroep willen we een coördinator hebben, vergezeld van expert(s) en eventueel meelopers. De expert kan ook coördinator zijn, maar dat hoeft niet. De meelopers zijn leden van de diverse natuurverenigingen. Het zijn dus géén publiekswandelingen.

We kunnen ons voorstellen dat groepjes het veld ingaan met expert en meelopers. Hierdoor wordt de kennis van de experts ook een beetje overgebracht op de kennis van de meelopers.

Alle gegevens worden opgeslagen en genoteerd met het programma waarneming.nl. Hiervoor kan op elk type mobiele telefoon een app geïnstalleerd worden, waardoor je de waarnemingen in het veld ter plaatse kunt invoeren.

De volgende soortgroepen hebben we in gedachten:

Planten, Vogels, Waterfauna en flora, Dagvlinders, Sprinkhanen, Bijen, Mossen/korstmosses, Mieren, Nachtvinders, Vleermuizen, Libellen, Spinnen, Zoogdieren, Paddenstoelen, Kevers, Vliegen/muggen

Deze lijst kan aangevuld worden en er zullen nog namen ingevuld moeten gaan worden, afhankelijk van de expertise die kan worden aangeleverd. Per groep moet in ieder geval een coördinator ingevuld worden en een of meerdere experts.

Kunnen jullie helpen?

Bij deze een oproep aan de diverse leden: Kunnen jullie meehelpen? Heb je een eigen expertise of ken je mensen met een specifieke expertise? Laat het ons weten, zodat we een leuk en interessant weekend gaan beleven. Noteer de datums in ieder geval in je agenda!

Voor vragen/opmerkingen/ aanvullingen graag contact opnemen met Jan-Willem Hermans, jwhermans@kpnmail.nl (tel. 0413-269804).

Water Natuurlijk stelt speerpunten vast!

Op woensdag 18 maart 2015 worden er weer waterschaps-verkiezingen gehouden. Bij Water Natuurlijk staan meerdere IVN leden op de lijst, o.a. Ernest de Groot (Uden), Gerrit Janssen/ Ad Brouwers (Asten-Someren), Toon Voets (Oss) en Léon Weeterings (Bernheze).

Vijf speerpunten Water Natuurlijk:

- 1. Schoon, gezond, mooi, beleefbaar, recreatief water** voor mens, plant en dier. Burgers van steden en dorpen moeten van het water kunnen genieten en het zorgvuldig kunnen benutten. Ze moeten er in kunnen zwemmen, vissen en langs struinen. Vervuiling met blauwalgen moet worden bestreden.
- 2. Natuurlijk, visrijk water** voor mens, plant en dier; kronkelende beken met glooiende oevers en wuivende rietkragen zuiveren het water van nature. Het water is er ook voor de ijsvogel, de libel, de kikker en het voorntje. Vissen moeten via vispassages veilig hun paaigebieden kunnen bereiken.
- 3. Voldoende water** voor landbouw en natuur. We moeten ons gebiedseigen water beter vast houden in het totale gebied, te beginnen in de haarvaten van ons watersysteem (greppels en sloten). Zo profiteren zowel landbouw als natuur langer van dit water.
- 4. Betaalbaar water** voor u als burger. Burgers moeten meer waar(de) voor hun geld krijgen, waarbij de vervuilers/gebruikers (veelal boeren en bedrijven) hun eigen aandeel betalen. Verder gaan we bij zuivering voor verwaarding van afvalwater door er meer energie en grondstoffen uit te halen.
- 5. Veilig water** voor mens, plant en dier. "Wie het water deert, die het water keert, bergt en buffert". Burgers moeten veilig kunnen wonen, werken en leven achter de dijk. De dijk is er ook om van te genieten. We gaan voor stevige, bloemrijke dijken, waar je veldboeketten kunt plukken.

Groene waterschapspartij

Stichting Water Natuurlijk is opgericht door organisaties op het terrein van bos, natuur, landgoederen, landschap, cultuurhistorie, heemkunde, natuuronderzoek, NME, vogelbescherming, recreatie, watersport, sportvisserij. Men wil de sponswerking van het landschap herstellen. Verder staat men voor schoon, gezond water om van te drinken, in te zwemmen en in te vissen. Water Natuurlijk staat voor het belang van water voor de gewone burger en dat van het water en het waterleven (planten en dieren) zelf.

Natuurpark de Efteling

Na lange afwezigheid ben ik sinds 2013 weer volop actief bij IVN. Voorheen alleen in Uden nu ook in Bernheze. Een groot deel van de afwezige jaren was ik werkzaam bij de Efteling.

Tekst en foto's: Léon Weeterings

Attractiepark

De Efteling is een attractiepark waar zeer zorgvuldig wordt omgegaan met het bestaande landschap en er worden initiatieven ontplooid om flora en fauna verder te ontwikkelen. Maatregelen worden genomen om eekhoorns, vleermuizen, vogels en vlinders een thuis te geven tussen de miljoenen gasten.

Natuurpark

Het attractiepark is eigendom van Stichting Natuurpark de Efteling. De stichting heeft tot doel het verschaffen en in stand houden van voorzieningen op het gebied van recreatie en ontspanning en het bevorderen van het toerisme. Verder ondersteunt de stichting projecten op het gebied van natuur en milieu of van algemeen sociaal en maatschappelijk belang. Villa Pardoës is daarvan een heel goed voorbeeld.

Natuur en Landschap

De Efteling is meer dan alleen het attractiepark. In nauw overleg met Natuurmonumenten en de BMF wordt gewerkt aan het herstel van Het Loonsche Land, een 60 hectare groot natuurgebied grenzend aan het attractiepark en vakantiepark Bosrijk. De Efteling brengt dit historische landschap terug naar de situatie van rond 1850. Het wordt een openbaar toegankelijk natuurgebied dat aansluit op de omliggende natuurgebieden van Natuurmonumenten. De landschappelijke taken bij de Efteling en mijn IVN achtergrond zorgde ervoor dat ik in 2006 een deeltijdopleiding Tuin- en Landschapsinrichting ben gaan volgen.

Water Natuurlijk

Het watersysteem speelt in de Efteling een belangrijke rol. Uitstromend water van de rioolwaterzuivering komt via een helofytenfilter en de vennen op de golfbaan naar de vijvers in het attractiepark. Het water is schoon, beleefbaar, recreatief, er is voldoende en het moet bovenal veilig zijn. Allemaal zaken waar 'Water Natuurlijk' veel waarde aan hecht voor het water in onze eigen woonomgeving. Daarom stel ik mij verkiesbaar voor deze waterschapspartij.

Stem 18 maart Lijst 2 Water Natuurlijk, Nr.17

Meer weten over het werk van Léon Weeterings: lees Eftepedia.nl, het grootste online naslagwerk over de Efteling.

IVN Cursus diersporen

“Van welk dier is dit?”

Dit heb je je misschien weleens afgevraagd, als je in de natuur een pootafdruk, een open geknaagde noot, een uitwerpsel op een graspol, of een gerafeld boompje zag. Allemaal tekenen dat er een dier langs is geweest! Om je hiermee wat vertrouwd te maken, organiseert IVN Bernheze een cursus diersporen.

Het is een bijzondere cursus, die echt meerwaarde kan geven aan jouw natuurbeleving. Door het spoor te herkennen visualiseer je namelijk het dier dat het spoor achterliet. Het geeft zo aan elk bezoek aan de natuur een extra dimensie: je ‘ziet’ als het ware het dier er bij. Zo ontdek je welke dieren er in de buurt leven en soms ook hoe ze zich gedragen hebben. Vooral leuk en spannend bij sporen van dieren die je anders nooit of zelden te zien krijgt! Na deze cursus weet je bijvoorbeeld hoe je kunt zien of een hol door een vos of door een das bewoond is. En of een braakbal van een uil, een roofvogel of misschien wel van een reiger afkomstig is.

De cursus wordt verzorgd door Annemarie van Diepenbeek. Zij is auteur van de in Nederland veel gebruikte Veldgids Diersporen en co-auteur van de Veldgids Europese Zoogdieren (beide uitgegeven door KNNV Uitgeverij) en van de RAVON-Veldgids Herkenning Amfibieën en Reptielen.

Dat een vos niet alleen muizen en konijnen eet is af te lezen uit zijn uitwerpselen. Hier heeft een vos van een kersenmaaltijd genoten. (Foto: Eric Kaelen)

En een das eet in het najaar ook wel mais wat je hier duidelijk kunt zien. (Foto: Eric Kaelen)

Een veel gehoorde reactie na het volgen van deze cursus is: ‘ik zie nu ineens veel meer, en het herkennen van sporen, daar word je gewoon blij van!’

Data en plaatsen

De diersporencursus bestaat uit 5 theorieavonden (20.00 – 22.15 uur) en 2 veldlessen (9.30-12.00 uur). De avonden zijn gepland op de dinsdagen 10, 24 en 31 maart, 7 en 21 april 2015 in Heeswijk-Dinther. De veldlessen op de zaterdagochtenden 4 en 11 april 2015. Er zal waarschijnlijk 1 veldles op de Maashorst zijn en 1 in het Watergat bij Loosbroek of op Bedaf.

Inhoud cursus

De avonden bestaan uit PowerPoint presentaties, waarbij ruimte is om in te gaan op vragen van cursisten en het bespreken van de door hen meegebrachte sporen. Aan het einde van vier avonden is er een korte opdracht, die klassikaal besproken wordt. De vijfde avond bestaat voor een deel uit het pluizen van uilenbraakballen.

Het Programma:

- les 1: loopsporen (prenten, sporen en wissels)
- les 2: vraatsporen (herbivoren) en prooiresten (carnivoren)
- les 3: uitwerpselen, (rui-)veren en -haren
- les 4: nesten & holen, veeg- en markeerbomen, zand- en modderbaden + (beperkt) sporen ongewervelden
- les 5: braakballen + introductie in het braakballen pluizen

Tijdens de beide veldlessen worden alle sporen besproken die we tegenkomen.

Kosten

De kosten voor deze cursus bedragen € 45 voor IVN-leden en –donateurs. Niet leden betalen €55.

Er is geen cursusboek speciaal voor deze cursus, maar ideaal als cursusboek is de Veldgids Diersporen (bestelbaar o.a. via KNNV Uitgeverij, zie <http://www.knnvuitgeverij.nl/NL/webwinkel/0/diersporen> of via de boekhandel (prijs € 34,95 excl. verzendkosten). Aanschaf is echter helemaal niet verplicht. En je kunt ook een andere sporengids gebruiken of de cursus volgen zonder sporengids.

Aanmelding

Je kunt je tot 1 maart 2015 aanmelden bij Mariken Ruiter van IVN Bernheze door haar een mail te sturen (mariken1108@gmail.com) of te bellen (06-24674610). De aanmelding is definitief wanneer je een bericht met aanvullende praktische informatie hebt ontvangen én vervolgens het verschuldigde bedrag hebt overgemaakt. Het maximum aantal deelnemers is 25, dus wees er snel bij!

Kinderen begeleiden in de natuur

“Het Bewaarde Land” is een natuurbelevingsproject voor groep 4, 5 en 6 van het basisonderwijs. De hoofddoelstelling is om kinderen drie dagen in drie opeenvolgende weken met al hun zintuigen de natuur te laten ervaren en zich er thuis te laten voelen. Het Bewaarde Land wordt in Brabant op vier locaties uitgevoerd, te weten in natuurgebied Kampina (Boxtel), Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen (Udenhout), in de Boswachterij Dorst (nabij Breda) en op de Nulandse Heide (nabij Rosmalen).

Kinderen begeleiden in de Brabantse Natuur

Heb jij ervaring in het begeleiden van kinderen en wil je jouw liefde voor de natuur met ze delen? Dan is vrijwilliger worden in Het Bewaarde Land wellicht iets voor jou.

Informatieavonden Het Bewaarde Land

Komende maanden organiseert Het Bewaarde Land twee informatieavonden voor potentiële vrijwilligers.

Op 25 februari bij Kinderboerderij 't Heike, Heiweg 22 te Nuland en op dinsdag 14 april bij het Natuurmuseum, Spoorlaan 434 te Tilburg. Beide avonden zijn van 20.00 tot ca 22.00 uur.

Tijdens deze informatieavonden staat het programma en de mogelijkheid om hiervoor als vrijwilliger te werken centraal.

Opleidingen tot wachter van Het Bewaarde Land

Daarnaast organiseert Stichting Het Bewaarde Land dit voorjaar een tweetal opleidingen voor nieuwe vrijwilligers, die in Het Bewaarde Land Wachters worden genoemd. De opleiding bestaat uit een driedaagse training op één van de Bewaarde Landlocaties gevolgd door drie dagen als hulpwachter met een ervaren wachter. Na de opleiding bepaal je zelf hoe vaak je een groepje kinderen wilt begeleiden. Als wachter maak je kinderen op speelse wijze vertrouwd met de natuur. In bomen klimmen, kruiden en bessen eten, allerlei planten en dieren leren kennen, sluipspelletjes doen, een wandeling in stilte en nog veel meer.

Opleidingsdata voor dit jaar zijn: Maandagen 30 maart, 13 en 20 april (Rosmalen, Nulandse Heide) of Woensdagen 20 en 27 mei en 3 juni (Drunense Duinen).

Info of meedoen

Meer informatie op www.hetbewaardeland.nl.

Aanmelden kan via @:info@hetbewaardeland.nl of via T:

INDIEN ONBESTELBAAR:
P/A ABDIJSTRAAT 40
5473 AG HEESWIJK - DINTHER

Steun ons

Leden €24,-- per jaar
Huisgenootleden €14,-- per jaar
Jeugdleden en studenten € 12,-- per jaar

Je krijgt het contactblad **BLADGROEN** van IVN Bernheze twee maal per jaar thuis gestuurd.
Vanuit IVN Nederland krijg je vier maal per jaar het blad 'Mens en Natuur'.

Wil je lid worden?
Vul dan het inschrijfformulier op de website in en stuur dit op naar het secretariaat. Je bent van harte welkom.

Schenken & Giften:

IVN Bernheze is een ANBI
(Algemeen Nut Beoogde Instelling)
Dit heeft fiscale voordelen voor de Nederlandse
belastingbetaler die een gift doet aan onze vereniging.

IBAN-nummer NL97 RABO 0111 6106 80
t.n.v. IVN Bernheze te Heeswijk-Dinther

Namen en Adressen

BESTUUR

Voorzitter: Frans de Laat,
0412-452330, frans.de.laat@home.nl
Secretaris: John Davies,
0413-292839, info@ivnbernheze.nl
Penningmeester: Jan Smets,
06-10223555, jcsnets@home.nl
Bestuurslid: Ien van Grunsven,
0413-341741, adenienvangrunsvan@home.nl
Bestuurslid: Mariken Ruiter
06-24674610; marikenruiter@zonnet.nl
Bestuurslid: Léon Weeterings,
06-12711074, leon.weeterings@home.nl

CORRESPONDENTIEADRES

Abdijstraat 40, 5473 AG Heeswijk-Dinther
info@ivnbernheze.nl

VERENIGINGSGEBOUW

'De Groenling'
Veldstraat 4a (ingang achterzijde)
5473 AJ Heeswijk-Dinther

WEBSITE

www.ivn.nl/bernheze
Voor achtergrondinformatie, nieuws en activiteiten.

WERKGROEPEN

Venel: Harry van der Pas,
0413-291222, ahmvanderpas@planet.nl
Jan Dortmans,
0413-350764, jandortmans@home.nl
Natuurontwikkeling & Gemeentelijke plannen:
Theo Brien,
06-28666257, tbrien@home.nl
Jan van den Broek,
0413-292187, jhmvandenbroek@gmail.com
Vlinders & Libellen: Fons Jacobs,
0413-292738, gerryfons@telfort.nl
Berminventarisaties: Fons Jacobs,
0413-292738, gerryfons@telfort.nl
Bibliotheek: Peter Kriele,
0413-292387, peterkriele@gmail.com
Wandelpaden: Henk Bronts,
0413-229533, wandelnetwerk@ivnbernheze.nl
Excursies & Natuurgidsen: Cent van den Berg,
0413-229504, centvandenbergh@me.com
Contactblad: Eric Kaelen,
ivnbernheze@gmail.com
Website: Léon Weeterings,
06-12711074, leon.weeterings@home.nl